

1. Obiekt
BUDYNEK FRONTOWY
w zespole domu mieszkalnego Kamienica "Kencowska"

153511

2. Czas powstania
1 poł. XIV w.
XIV/XV w.
XVI/XVII w.
4 ćw. XVIII w.
1.1825-31
po 1879 r.

3. Miejscowość
KRAKÓW

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres
Rynek Główny 38
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
Dz. Śródmieście
województwo

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1. VI. 1975 r.
Dz. Stare Miasto
województwo

powiat

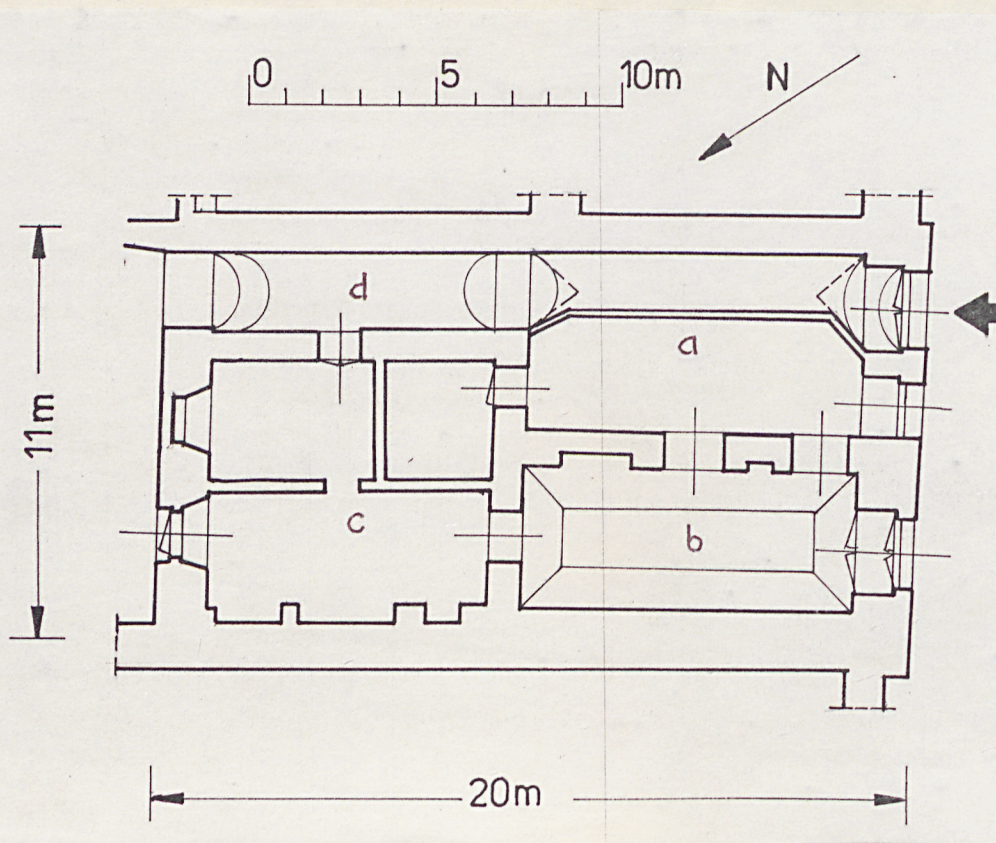
8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres

**mieszkańcy, firma usługowa,
kawiarnia**

10. Rejestr zabytków

Nr **A-341** data **22 II 1968**

a. dawna sień
b. dawny sklep
c. dawna izba tylna
d. dawny przechód

autor zdjęć **Jacek Szkolnicki**
data wykonania **IX 1991**
miejsce przechowywania negatywów **zbiory autora**

Najstarsze partie budynku pochodzą z 1 poł.XIV w. Prawdopodobnie uzyskał on od razu pełną głębokość, otrzymując ściany obwodowe pokrywające się z obecnym przebiegiem ścian obwodowych. Podziały wnętrza i nakrycia pomieszczeń były wyłącznie drewniane. Wysokość nie ustalona. W czasie przebudowy w 2 poł.XIV w. lub na pocz.XV w. główne ściany działowe (traktowa i ściana między przechodem a izbą tylną) zostały wzniesione jako murowane; z tego czasu zachowany portal w wyjściu z piwnic na podwórko oraz sklepienie komory pn.-zach. Pewne przesłanki wskazują na istnienie przedproża. Jeśli istniało, zostało zniszczone na przełomie XVI i XVII w., w czasie nowożytnej modernizacji budynku. Przyniosła ona uzupełnienie układu komunikacyjnego o klatkę schodową zlokalizowaną w nowopowstałym traktcie środkowym; murowane schody o kamiennych stopniach prowadziły aż na strych. Przebudowa nowożytna stanowi górną granicę budowy II p., które przykryto dachem pogrążonym, osłoniętym attyką. Trakt frontowy podzielono ścianą murowaną i założono sklepienia nad pomieszczeniami w zach. jego części. Powstały też sklepienia w piwnicach. Dekoracja i wyposażenie wnętrz było bogate (z niej zachowany tylko zaskłonięty strop nad izbą tylną I p.). Potem niemal przez 200 lat w budynku nie było żadnych większych zmian. Stan techniczny się pogarszał, wprowadzano

Sytuacja. Budynek położony jest w pd. części działki.

Materiał, konstrukcja, technika. Murowany z cegły, z użyciem kamienia łamanego w partii piwnic; dekoracja fasady oraz elementy dekoracyjne we wnętrzach ze stiuku. Mury obwodowe piwnic, parteru i I p. z XIV-XV w.; II p. z XVI-XVII; zarówno w piwnicach jak i na wszystkich trzech kondygnacjach naziemnych ślady przemurowań XVIII- i XIX-wiecznych. III p. wzniesiono w 1 poł.XIX w. W piwnicach sklepienia kolebkowe, ceglane: w traktcie frontowym oraz na górnym poziomie 2-poziomowej, wsch. komory traktu tylnego z XVI/XVII w.; na obu poziomach 2-poziomowej wsch. komory traktu środkowego z XVIII w.; na dolnym poziomie komory wsch. traktu tylnego z XIX w. W komorze zach. traktu tylnego oraz w jednej z komór traktu środkowego sklepienia kolebkowe kamienne z w.XV. Na parterze pomieszczenie zach. traktu frontowego (dawny sklep) nakryte sklepieniem zwierciadlanym z XVIII w., zaś pomieszczenie wsch. traktu tylnego (dawny przechód) kolebkowym z XVI/XVII. Pomieszczenie wsch. traktu frontowego (dawna sien), podzielone wtórnie na 2 części, posiada drewniane, pozorne sklepienie zwierciadlane. Kolebką z XVI/XVII w. zasklepione są też pomieszczenia po stronie wsch. traktu tylnego na I p.. Pozostałe pomieszczenia I i II p. oraz wszystkie III p. nakryte sufitami.

Więźba dachowa o konstrukcji słupowo-jętkowej. Dach kryty blachą cynkową i papą na deskowaniu.

Dno piwnic stanowi ubita ziemia. Na parterze w pomieszczeniach frontowych (kawiarnia) posadzki z ułożonych szachownicowo, dwubarwnych płytek ceramicznych; w sieni również posadzka z płytek ceramicznych, a na ostatnim odcinku, w przejściu na podwórze z płyt marmurowych. W pomieszczeniach wyższych kondygnacji parkiety; w pomieszczeniach frontowych I i II p. parkiet taflowy z k.XIX w. Drzwi w większości 2-skrzydłowe, płycinowe; drzwi na I i II p. w przejściach z budynku do klatki schodowej 2-skrzydłowe, w górnej części oszklone, z nadświetlami - w przeszklonych partiach drzwi oraz w nadświetlach ozdobne kraty. Okna skrzynkowe, głównie 4-polowe.

Rzut. Budynek na rzucie zbliżonym do prostokąta, krótszym bokiem przytykającego do Rynku. Od strony pn. (podwórzowej) wsch. część budynku węższa od zach., do której dostawiona przybudówka. W rzucie czytelny średniowieczny układ charakterystyczny dla krakowskiej kamienicy mieszczańskiej, z wprowadzonymi później wtórnymi podziałami. Budynek dwutraktowy w kondygnacjach naziemnych; na parterze od strony pn. posiada przybudówkę na rzucie trapezu. Podpiwniczo-ny; piwnice w części wsch. 2-traktowe, w zach. 3-traktowe. Pomieszczenia parteru dostępne bezpośrednio z Rynku bądź z podwórza. Piwnice i pomieszczenia pięter I-III za pośrednictwem klatki schodowej usytuowanej w pd. części oficyny bocznej wsch.; III p. także poprzez wewnętrzną klatkę schodową łączącą II i III p., usytuowaną w tylnym traktcie osi wsch.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa 680 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalno-gospodarcze oraz usługowe (XIII-XVIII w. - dom mieszkalny; XIX, XX w. - dom rodzinny cukierników; cukier- nia-wytwórnia i sale konsumpcyjne)	17. Użytkowanie obecne mieszkalno-usługowe (parter: sale konsumpcyjne i zaplecze kawiarni; I p.: biura; II-III p.: mieszkania)
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja pocz. l. pięćdziesiątych XX w. zamiana cukierni na kawiarnię 1957 remont fasady 1971 badania polichromii w pomieszczeniach parteru i I p. 1974 renowacja fasady 1977 demontaż zabytkowych pieców w pomieszczeniach I p. 1991 remont pomieszczeń i mebli kawiarni "Antyczna" oraz wnętrz I i II p. W całym okresie powojennym przekształceniom ulegało wyposażenie sal konsumpcyjnych dawnej cukierni "Redolfi-Maurizio" Dokumentacje B. Bałos, H. Gujda, Sprawozdanie z badań odkryw- kowych na obecność polichromii w pomieszczeniach parteru budynku mieszkalnego Kraków, Rynek Główny 38, mps PKZ 1971		19. Stan obecny (z uwzględnieniem zmian w planie i instalacje) Ogólnie dobry. Budynek w trakcie renowacji. Budynek nie wymaga większych prac konstrukcyjnych.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Zmienić sposób użytkowania niektórych pomieszczeń parteru i I p. Na parterze: utrzymać sale konsumpcyjne frontu (wnętrze kawiarni wymaga starannej konserwacji, po opracowaniu projektu rekompozycji) oraz urządzić sale konsumpcyjne w dawnej izbie tylnej, po usunięciu wtórnych podziałów (wnętrze wymaga szczegółowych badań). Do programu cukierni można włączyć piwnice. Na I p.: przywrócić mieszkania (utrzymanie biur jest dopuszczalne, choć nie jest to funkcja preferowana); należy przywrócić zabytkowe piece. Utrzymać zasadniczy układ funkcjonalny i konstrukcyjny wszystkich kondygnacji. Odsłonić renesansowy strop belkowy nad po-			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

P. karta zbiorcza

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

P. karta zbiorcza

Widok Rynku z Pałacu Spiskiego, rys. Ł.Kozakiewicz,
ok.1825, Archiwum Państwowe w Krakowie, Teki Grabows-
kiego, E 26

Widok pn. pierzei Rynku, archiwum rodziny Maurizio

Widok pn.-zach. części Rynku, fot.I. Kriegera z
czasu ok.1860, [redacted] APK, A III/885

Widok fasad domów przy Rynku Gł. 38-41, akwarela
F.Turka, pocz.XX w., MHMK, 1260/III

Kartografia

Plan zabudowy Rynku Krakowskiego z 1787 r., D.Pu-
cek (wg S.Tomkowicz, Ulice i place Krakowa w ciągu
dziesięć ... (Biblioteka Krakowska, nr 63-64, Kraków
1926)

22. Bibliografia

P. karta zbiorcza

T.Boy-Żeleński, O Krakowie, Kraków (opis cukierni)
F.Klein, Notatnik krakowski, Kraków 1965 (opis cukier-
ni).

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Waldemar Komorowski
Iwona Kęder

Imię i nazwisko

data XI 1992

26. Sprawdził

Dr MARIAN KORNECKI
ul. Loretańska 12/4
31-114 Kraków

Imię i nazwisko

data

25.11.92

27. Załączniki

2 wkładki

1. Miejscowość KRAKÓW	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) BUDYNEK FRONTOWY, w zespole domu mieszkalnego Kamienica "Kencowska"	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. punktu 12 i 13
--------------------------	---	---

12. liczne wtórne podziały. Generalny remont w 4 ćw. XVIII w.: wprowadzenie późnobarokowej dekoracji na fasadę. W l. 1825-31 przeniesienie komunikacji pionowej do zewnętrznej klatki schodowej (p.karta oficyny bocznej wsch.), budowa III p. od frontu, połączona ze zmianą dachu na kalenicowy oraz gruntowny remont budynku, związany m.in. z założeniem cukierni w 1823 r.: budowa zwierciadlanych sklepień na parterze od frontu (w tym jednego pozornego; z tego czasu biedermeierowskie wyposażenie cukierni, stół,arka pięter i kominek. W l. 1831-70 kolkakrotne zmiany komunikacji na parterze i urządzenia wewnątrz związane z modernizacją cukierni. Po pożarze 1879 odbudowa w poprzednim kształcie III p. i dachu. W ostatniej ćwierci XIX w. nowa, zachowana do dzisiaj dekoracja fasady.

13. Bryła. Budynek jest zwartą bryłą z dostawioną do zach. części elewacji pn. przybudówką. Zajmuje pd. część działki; wchodzi w skład ciągłej zabudowy pn. pierzei Rynku Gł. Czterokondygnacyjny, nakryty dachem kalenicowym, dwuspadowym.

Elewacje. Fasada. Czterokondygnacyjna, zwieńczona ścianą attykową; mieści się w linii pn. pierzei rynkowej. 3-osiowa, niesymetryczna. Tynkowana, w poziomie parteru i I p. boniowana i oszkarpowana. Podzielona horyzontalnie na 3 strefy; dwie wyznaczone są profilowanymi gzymsami zamykającymi od góry parter i I p.; trzecią stanowi II i III p. - w tej strefie podział architektoniczny przeprowadzony za pomocą pilastrów w wielkim porządku, z których 2 flankują fasadę, a trzeci znajduje się między 1 a 2 osią (licząc od zach.). Bazy pilastrów opierają się na gzymsie zamykającym I p. (a będącym zarazem gzymsem parapetowym dla okien II p.), zaś na ich kapitelach wspiera się belkowanie biegnące ponad oknami III p. z bardzo silnie wysuniętym gzymsem. Granica pomiędzy II a III p. podkreślona dekoracyjnym, geometrycznym fryzem, biegnącym przez całą szerokość fasady.

Na parterze, ozdobionym wyprowadzonym w tynku boniowaniem pasowym, w osiach skrajnych 2 otwory wejściowe, w środkowej okno; wszystkie otwory półkoliście zamknięte. W osi wsch. 2-skrzydłowa drewniana brama z półkolistym dwudzielnym nadświetlem; w górnej części przeszklonej obu skrzydeł bramy oraz w nadświetlu ozdobne, kute kraty z 1881 r. Podobna krata w górnej części okna w środkowej osi. Półokrągłe zamknięcia okna i otworu wejściowego podkreślone koncentrycznie załamującymi się wokół nich boniami. W osi zach. parteru wejście do kawiarni z 2-skrzydłowymi, częściowo przeszklonymi drzwiami ujętymi w drewniane, naśladujące portal obramienie (1881) w formie flankujących wejście pilastrów ozdobionych płycinami i "kaboszonami" oraz wspierającego się na nich belkowania z napisem "ANTYCZNA" w strefie fryzu. W obramieniu para nieruchomych skrzydeł drzwiowych. W półkoliście zamkniętym nadświetlu wejścia witraż z wyobrażeniem sowy i napisem "REDOLFI" (ok. 1910). Na fasadzie obok bramy wejściowej (po prawej) marmurowa tablica informująca, że w tym domu mieszkał i umarł gen. Józef Chłopicki.

Wkładkę założyli: Waldemar Komorowski, Iwona Kęder, XI 1992
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

Na piętrach I-III po 3 okna 4-polowe, ze ślaniem w 2/3 wysokości, rozmieszczone niesymetrycznie - pomiędzy 1 a 2 osią (licząc od zach.) większa odległość niż między 2 a 3. Na każdej kolejnej kondygnacji okna mają coraz mniejsze wymiary i skromniejsze obramienia.

I p., o licu pokrytym wyprowadzonym w tynku pasowym boiowaniem posiada okna w profilowanych opaskach, flankowane wąskimi lizenami, na których opierają się ozdobione ornamentem roślinnym konsole dźwigające wydatny gzyms. Nad gzymsami kartusze, w których medaliony z kobiecymi głowami, ujęte w gorlandy z liści. Pod oknami gzymsy parapetowe i gładkie, płycinowe podokienniki.

Okna II p. w profilowanych, uszatyh opaskach, oparte są na wspólnym gzymsie parapetowym. Okna III p. w profilowanych opaskach, z podokiennikami w formie opartych na wspornikach gzymsów parapetowych i znajdujących się pod nimi faliście wykrojonych płycin. Ściana attykowa w środkowej osi ozdobiona jest uszatą płyciną, w której znajduje się kartusz oraz stylizowane ornamenty roślinne; płycina zwieńczona dekoracyjnym motywem roślinnym z muszlą. W skrajnych osiach ściany attykowej 2 niskie, stosunkowo szerokie otwory zamknięte łukami segmentowymi spiętymi kluczem i wypełnione metalowymi kratami. Ściana attykowa zamknięta jest od góry profilowanym gzymsem.

Elewacja podwórzowa(pn.). Bezstylowa, tynkowana. Czterokondygnacyjna; zamknięta od góry okapem na kroksztynach. 2-osiowa, w strefie parteru zasłonięta przybudówką (dawna pracownia cukiernicza). Część wsch. do wysokości II p. przesłonięta budynkiem klatki schodowej, ponad dachem której, w najwyższej kondygnacji prostokątne, wielopolowe okno. W obu osiach I i II p. 8-polowe okna z gzymsami parapetowymi; na III p. okna mniejsze, 4-polowe. Po stronie zach. na elewacji szkarpa sięgająca najwyższej kondygnacji budynku.

Elewacja przybudówki podzielona płaskimi lizenami na 3 pola, z których 2 skrajne szersze od środkowego.

Wnętrze i wyposażenie. W piwnicach zachowane elementy detalu architektonicznego: wapienny, ostrołukowy portal z XV w.; wtórnie osadzony portal półokrągły z piaskowca z XVI/XVII oraz wtórnie osadzone, sfazowane węgary portali z XVII/XVII w. W budynku przetrwał duży zespół XIX-wiecznego wyposażenia. Na parterze 2 frontowe pomieszczenia kawiarni (dawna cukiernia Maurizio) posiadają niemal kompletne wyposażenie, na które składają się drewniane boazerie (l.dwudzieste XX w.), płycinowe szpalety okienne i drzwiowe (k.XIX w.), częściowo oszklone szafy: wnękowa (l.20-te) i przyścienna (biedermeierowska, dębowa z ok.1841, pozostałe z l.20-tych XX w.), łada w pomieszczeniu zach. z marmurową płytą wierzchnią (2 poł.XIX w.) i mosiężną, przeszkloną gablotą (l.20-te XX w.), stoliki, lustro oraz kryształowe żarandole i kinkiety (l.20-te). Całości dopełnia akantowa, złożona dekoracja sztukatorska sklepienia w sali zach. (2 poł.XVIII w.). Ponadto obecnie w kawiarni znajduje się jeszcze kilka przedmiotów nie należących do jej dawnego wyposażenia jak owalne, złożone empirowe lustro z l.60-tych XIX w. oraz kilka stolików z pocz.w.XX. Jednocześnie w posiadaniu dawnych właścicieli przetrwały pewne elementy wyposażenia, usunięte obecnie z kawiarni: krzesło z poł.XIX w. w stylu Ludwika Filipa, neobarokowy stolik na złożonej, żeliwnej nodze z 2 poł.XIX w., lustro w empirowej ramie z 1 poł.XIX w., półki wnękowe z 2 poł.XIX, szafka z l.20-tych XX w.

W sieni budynku drewniane boazerie z l.20-tych XX w., a w przejściu z dawnej sieni do przechodu drewniane obramienie istniejących tu kiedyś drzwi, z nadświetlem.

Na I p. w pomieszczeniach frontowych, w rozglifionych otworach okiennych drewniane, płycinowe szpalety z 1 poł.XIX w., spełniające jednocześnie funkcje okiennic. We wszystkich pomieszczeniach I p. drzwi 2-skrzydłowe, płycinowe, w głębokich, płycinowych ościeżach. W pomieszczeniu zach. tylnego traktu kominek z palenikiem zamkniętym drewnianą, dekoracyjną płytą (1863); z tego samego czasu szafa przyścienna w tymże

1. Miejscowość KRAKÓW	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) BUDYNEK FRONTOWY w zespole domu mieszkalne- go Kamienica "Kencowska"	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. punktu 13, 18 i 20
--------------------------	--	---

- 13, pomieszczeniu. Na II i III p. zachowana stolarka drzwiowa - płycinowe, 2-skrzydłowe drzwi w płycinowych odrzwiach z 1 i 2 poł.XIX w.; niektóre przeszklone oraz okienna - w pomieszczeniach frontowych II p. płycinowe ościeża i szpalety pełniące funkcje okiennic z 1 poł.XIX w. W pomieszczeniach II i III p. sufity z fa-setami; w pokojach frontowych od wsch, na II i III p. sufity zdobią stiukowe rozety z k.XIX w.
18. S.Mercik, J.Radałowicz, Sprawozdanie z badań odkrywkowych na obecność polichromii w pomieszczeniach I piętra budynku mieszkalnego Kraków, Rynek Główny 38, mps PKZ 1971.
20. Odsłonić renesansowy strop belkowy nad pomieszczeniem I p. w trakcie tylnym.
Poddać konserwacji wyposażenie pomieszczeń pięter.
Odnowić parterową przybudówkę przy elewacji tylnej wykorzystując w projekcie rekonstrukcji zniszczonych elementów oryginalny projekt pierwotny K.Brzezińskiego z 1919 r.
Wszystkie prace remontowe i adaptacyjne winny być bezwzględnie poprzedzone badaniami konserwatorskimi, tak w fazie projektowania jak i realizacji.

Wkładkę założył: Waldemar Komorowski, Iwona Kęder, XI 1992
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....